

тільки утримання існуючої частки ринку, а й розширення ринкової ніші, вихід на інші цільові ринки. З метою просування регіональних турпродуктів на зовнішніх ринках потрібно створення і розвиток регіональної системи просування послуг.

Література:

1. Цьохла С.Ю. Систематизація факторів розвитку туристичної індустрії / С. Ю. Цьохла [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://science.crimea.edu/zapiski/2010/econ/uch_22_2e/373-380.pdf
2. Офіційний сайт Світової туристичної організації UNWTO [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unwto.org>
3. Концепція розвитку туризму в Харківській області до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.city.kharkov.ua/assets/files/docs/zakon/strategy2411.pdf>

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ ТУРИНДУСТРІЇ РЕГІОНУ ЯК КРИТЕРІЙ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ

Блещук С. А., студент 6 курсу факультету Менеджменту

Сировий А. А., студент 6 курсу факультету Менеджменту

Богдан Н. М., канд. екон. наук., доц. каф. Туризму і готельного господарства

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Управління фінансово-економічною безпекою підприємств туризму є запорукою їх успішного розвитку та одним з чинників формування соціально-економічної безпеки зокрема галузі, і, загалом, держави. Діяльність підприємств туризму у сучасних умовах супроводжується постійним впливом негативних зовнішніх та внутрішніх загроз. Тому ефективність їх діяльності значно залежить від правильності вибору та реалізації стратегії управління фінансово-економічною безпекою, адже відомо, що ефективне управління нею може на 60% знизити його прямі та непрямі збитки.

Практика управління фінансово-економічною безпекою підприємств туризму повинна враховувати і потреби ринку та вимоги чинного законодавства.

Проблема управління фінансово-економічною безпекою підприємств досліджується у наукових працях вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, таких як: В. Вітлінський, В. Геєць, Я. Жаліло, В. Забродський, Г. Клейнер, Т. Клебанова, М. Кизим, В. Крутов, М. Куркін, О. Ляшенко, В. Лук'янова, В. Пономаренко, Л. Шемаєва та інші. Вагомий внесок у дослідження методичних підходів щодо управління фінансово-економічною безпекою підприємств зробили вчені Л. Корчевська, А. Мелихов, М. Рета, А. Сухоруков, К. Тимошенко, С. Кавун, М. Дорошко та інші.

Підприємства туризму України працюють не лише у нестабільному зовнішньому середовищі, а й перебувають у взаємозалежності з іншими господарюючими суб'єктами. Це обмежує їх ділову активність при взаємовідносинах з підприємствами-конкурентами та державою.

При цьому фінансово-економічна безпека підприємств туризму, як можливість забезпечення стійкого стану, стабільної результативної й ефективної діяльності підприємства під впливом зовнішнього середовища на фоні внутрішніх змін охоплює ієрархічно взаємопов'язані рівні: нанорівень (споживачів); мікрорівень (підприємство); макрорівень (безпека дестинацій), що дає можливість підвищувати ефективність превентивних управлінських заходів щодо запобігання можливим збиткам.

Практика вітчизняних підприємств туризму показує, що у зв'язку із сильною залежністю туристичного бізнесу від чинників зовнішнього середовища, специфічністю послуг, особливостями складу і структури джерел фінансових ресурсів, сезонністю функціонування – особливе значення має стратегічне і тактичне планування їх діяльності як основних складових механізму управління фінансово-економічною безпекою.

Багаторівневий характер взаємодії підприємств туризму із іншими господарюючими суб'єктами зумовлює широкий діапазон підходів до оцінки їх фінансово-економічної безпеки. Складність проблеми полягає у відкритості та реактивності підприємства туризму як системи, що генерує та поставляє інформацію у внутрішнє та зовнішнє середовище.

При формуванні ефективної системи діагностики фінансово-економічної безпеки підприємства існують невирішені проблеми:

1. Як переборювати інформаційну невизначеність в оцінці погроз, викликів, нелінійності внутрішнього й зовнішнього середовища.

2. Які методологічні підходи найбільш ефективні в прогнозуванні погроз, викликів.

3. Не запропонований ефективний апарат діагностики, аналізу й оцінки ситуації для перехідних станів виробничих систем.

4. У пропозованих системах діагностики й оцінки погроз і викликів не враховані належною мірою дії всіх факторів розвитку, стадії розвитку підприємств, фазовий портрет зовнішнього середовища.

5. Залишається відкритим питання про формалізовані методи, моделі опису стану систем, границях і межах структурних і фазових переходів.

На рис. 1 представлена схема алгоритму діагностики стану фінансово-економічної безпеки підприємства.

Основні підходи до оцінки рівня фінансово-економічної безпеки підприємств туризму, що доступні в наукових джерелах, мають низку спільних недоліків: сукупність показників економічної безпеки велика у зв'язку з тим, що необхідно охопити всі сторони діяльності туристичного підприємства; необхідність градації рівнів економічної безпеки туристичного підприємства від величини відхилень фактичних і порогових значень показників; методики досить трудомісткі; потребують використання великого обсягу статистичних даних.

З урахуванням вищезазначеного, особливі труднощі виникають при оцінюванні рівня фінансово-економічної безпеки саме підприємств туристичної галузі через сезонність, тобто циклічність характеру їх діяльності.

Рис. 1. Схема алгоритму діагностики стану фінансово-економічної безпеки підприємства

Між моментом реалізації загрози системі фінансово-економічної безпеки підприємства та прийняттям управлінських рішень щодо покращення його фінансово-господарського стану може виникати певне запізнення. У цьому випадку час запізнення реакції на фінансово-економічну небезпеку повинен враховуватися в процесі побудови моделі прогнозування стану фінансово-економічної безпеки підприємства. Тоді ймовірність настання певного стану фінансово-економічної безпеки підприємства (наприклад: нормальний, передкризовий, кризовий, критичний) залежить від тривалості етапів ідентифікації та діагностики загроз.

Узагальнюючи вищенаведене, визначимо у контексті вдосконалення методики оцінки рівня фінансово-економічної безпеки підприємства:

- економічно необґрунтованим є розрахунок узагальнюючого показника рівня безпеки (оскільки за його використання надто високим є рівень суб'єктивності встановлення вагового значення як окремих показників-індикаторів, так і функціональних складових); більш прийнятним є визначення не інтегрального показника рівня безпеки, а узагальнюючого стану входження підприємства в економічно небезпечну зону;

- недостатньо обґрунтованим є використання однотипних показників для оцінки рівня безпеки різних (за розмірами, видами діяльності, рівнем безпеки) підприємств;

- недостатньо вдалим є принцип розрахунку рівня безпеки як міри

відхилення фактичних показників його фінансово-господарської діяльності від критичних (з огляду на безпеку) та від оптимальних.

Отже, лише за умови безперервного та регулярного моніторингу фінансово-економічного стану підприємства, формування системи забезпечення та підвищення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства туриндустрії взмозі забезпечити ефективність своєї діяльності та конкурентоспроможність на ринку.

Література:

1. Щербан О.Я. Розробка методики управління зовнішніми небезпеками туристичних підприємств / О.Я. Щербан // Інноваційна економіка. – 2015. – № 5 (60). – С. 203 – 207.
2. Квасній Л.Г. Малий бізнес в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку фінансово-кредитних відносин / Л.Г. Квасній, З.В. Квасній, О.Я. Щербан // Проблеми і перспективи стійкого розвитку підприємств малого та середнього бізнесу України: колективна монографія : у 2 т. / за заг. ред. К.Ф. Ковальчука. – Дніпропетровськ: ІМА-прес. – 2012. – Т.1. – С. 9 – 19.
3. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия – К. : М.П. «ИТЕМ», 1996. – 345 с.

РОЛЬ ТА ФУНКЦІЇ СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ У ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ

Гроза М.С., студентка 5 курсу ЦЗН

Угоднікова О.І., канд. екон. наук., ст. викл. каф. Туризму та готельного господарства

Харківський національний університет міського господарства імені О.М.Бекетова

Основний і найбільш цінний капітал будь-якої компанії – працівники. Саме вони визначають успішність і темп розвитку підприємства, будучи рушійною силою бізнесу. Тому для того, щоб їх робота в організації була по-справжньому ефективною, потрібно постійно стежити за рівнем мотивації та регулярно міняти методи стимулювання. Стандартні премії і надбавки, що сьогодні використовуються на туристичних підприємствах не завжди являються достатніми для стимулювання необхідного рівня мотивації, тому роботодавцям слід запроваджувати прогресивні та інноваційні засоби заохочення.

Мотивація є однією з провідних функцій управління, оскільки досягнення основної мети залежить від злагодженості роботи людей. Кожен ефективний керівник намагається переконати співробітників працювати краще, створити у них внутрішні спонуки до активної трудової діяльності, підтримувати зацікавленість у праці, ініціювати переживання задоволення від отриманих результатів. Важливо також, щоб працівники домагалися досягнення цілей організації добровільно і творчо.